

Joanna Florek, Dorota Czerwińska-Kayzer

Katedra Finansów i Rachunkowości
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Kształtowanie płynności finansowej i wypłacalności w przedsiębiorstwach produkujących pasze¹

Wstęp

Zdolność do regulowania zobowiązań w przedsiębiorstwie ma wpływ na skuteczne realizowanie podstawowego celu działania przedsiębiorstwa, jakim jest ciągły rozwój i stabilność funkcjonowania. Bezpieczeństwo finansowe każdego przedsiębiorstwa w dużej mierze zależy od skutecznego gospodarowania jego należnościami i zobowiązaniami krótko- i długoterminowymi. Brak zdolności płatniczej to najczęstszy powód upadku przedsiębiorstw na całym świecie. Badania naukowe wskazują, że we Francji około 60% bankrutujących firm to podmioty, które straciły zdolność do bieżącego regulowania płatności i zobowiązań. Szacuje się także, że w około 80% przedsiębiorstw w Wielkiej Brytanii upadłość nie jest spowodowana stratą netto, ale właśnie utratą płynności finansowej [Davies 1993, s. 49]. Także w gospodarce polskiej płynność jest istotnym czynnikiem stabilnego funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku, potwierdzają to wyniki badań Kulawika [1993, s. 62–69; 1993a, s. 77–87], Narkiewicza [2004, s. 129], Michalskiego [2004, s. 35]. Utrzymanie płynności finansowej przedsiębiorstwa wiąże się również ze zdolnością do spłaty zobowiązań długoterminowych, określanej mianem wypłacalności [Wędzki 2009, s. 197].

Płynność i wypłacalność, jako kryterium oceny finansowej przedsiębiorstwa, są przedmiotem zainteresowań szerokiej grupy interesariuszy, m.in.: inwestorów, wierzycieli, jak również pracowników [Gołaś, Witczyk 2010, s. 81–95]. Wielkość zadłużenia krótko- i długoterminowego podmiotu gospodarczego powinna być dostosowana do poziomu środków niezbędnych do regulowania rachunków i faktur, zakupu surowców, wypłaty wynagrodzeń itp. [Maślanka 2008, s. 32].

---

¹ Artykuł został przygotowany w ramach programu wieloletniego „Ulepszenie krajowych źródeł białka roślinnego, ich produkcji, systemu obrotu i wykorzystania w paszach”. Zadanie 5: Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju produkcji, infrastruktury rynku i systemu obrotu, a także opłacalności wykorzystania roślin strączkowych na cele paszowe w Polsce.

Na poziom zadłużenia krótko- i długoterminowego należy zwrócić szczególną uwagę przy wdrażaniu nowych technologii i produktów w szczególności w czasach spowolnienia gospodarczego. Niewywiązywanie się ze zobowiązań przez kontrahentów może być przyczyną „efektu kuli śnieżnej” – sytuacji, gdy w sieci powiązań handlowych nieuregulowanie wierzytelności przez jednego kontrahenta powoduje kłopoty finansowe jego wierzyciela, obejmując tym samym coraz szerszy zasięg podmiotów.

Produkcja zwierzęca zajmuje bardzo ważne miejsce w sektorze rolnym. Jej wyniki zależą w dużym stopniu od stosowania bezpiecznych i dobrej jakości pasz. Swobodny przepływ bezpiecznej i zdrowej żywności oraz paszy jest ważnym aspektem rynku, przyczynia się także znacząco dla zdrowia i ogólnego dobra ludzi. Jednostki przemysłu rolno-spożywczego, w tym również przetwórcze pasz, są bardziej narażone na ryzyko utraty wypłacalności niż inne podmioty funkcjonujące na rynku, ponieważ w większym stopniu niż ma to miejsce w innych działach gospodarki odczuwają oddziaływanie różnych czynników przyrodniczych.

W związku z tym w artykule przedstawiono i oceniono poziom płynności finansowej i wypłacalności (zadłużenia) w przedsiębiorstwach paszowych działających w Polsce. Niniejszej oceny dokonano w całej populacji jednostek, jak również w wydzielonych grupach według ich wielkości. Ponadto, otrzymane wyniki porównano z sytuacją przedsiębiorstw przemysłu spożywczego.

Materiały i metody badawcze

W analizie wykorzystano niepublikowane dane Głównego Urzędu Statystycznego z lat 2005–2010 [Niepublikowane dane..., 2011] obejmujące podstawowe elementy sprawozdania finansowego, tj. bilans i rachunek zysków i strat przedsiębiorstw należących do grupy pomiotów gospodarczych produkujących pasze dla zwierząt (tj. według PKD do grupy 109). Zgodnie z metodologią przyjętą przez Główny Urząd Statystyczny, w badanej zbiorowości wyodrębniono małe, średnie i duże przedsiębiorstwa. Do pierwszej z tych grup zaliczono jednostki zatrudniające do 49 osób, do drugiej – jednostki zatrudniające od 50 do 249 osób, a do trzeciej – powyżej 249 osób.

Oceny płynności finansowej branży dokonano w aspekcie majątkowo-kapitałowym, wykorzystując przy tym wskaźnik płynności bieżącej i szybkiej. Wskaźnik płynności bieżącej obliczono jako stosunek aktywów bieżących do zobowiązań bieżących. Obliczając wskaźnik płynności szybkiej, wartość aktywów bieżących skorygowano o wartość zapasów [Sierpińska, Jachna 2004, s. 81].

Analizę płynności rozszerzono o analizę sprawności przedsiębiorstwa dotyczącą inkasa należności i regulacji zobowiązań, obliczając wskaźnik cyklu

zobowiązań jako relację przeciętnego poziomu zobowiązań bieżących do przychodów ogółem i wskaźnik cyklu należności jako relację przeciętnego poziomu należności do przychodów ogółem. Na płynność przedsiębiorstwa wpływ ma także wysokość utrzymywanych zapasów, którą scharakteryzowano za pomocą cyklu zapasów liczonego jako iloraz przeciętnego poziomu zapasów do przychodów ogółem [Sierpińska, Wędzki 2005, s. 93]. Omówione wskaźniki cykli umożliwiają oszacowanie tzw. cyklu środków pieniężnych, określanego także mianem cyklu konwersji gotówki, który pozwala na oszacowanie czasu wpływającego od momentu wypływu gotówki w celu uregulowania zobowiązań do momentu przepływu gotówki z tytułu spłaconych należności [Sierpińska, Jachna 2004, s. 85]. Wskaźnik cyklu konwersji gotówki można zdefiniować jako różnicę cyklu operacyjnego i cyklu zobowiązań. Cykl operacyjny rozumiany jest jako suma cyklu zapasów i cyklu należności [Bieniasz, Gołaś 2007, s. 40–42].

W pracy oceniono także wypłacalność przedsiębiorstw działających w branży paszowej, którą scharakteryzowano miernikami: zadłużenia ogółem (pozwala określić, jaka część aktywów ogółem jest sfinansowana kapitałem obcym), zadłużenia kapitału własnego (stanowi relację zobowiązań ogółem do kapitału własnego) oraz długoterminowego zadłużenia kapitału własnego (informuje, w jakim stopniu kapitał własny przedsiębiorstwa zabezpiecza długoterminowe zobowiązania, tj. kredyt i pożyczkę) [Dębski 2005, s. 78–84].

Charakterystyka branży paszowej

Zapotrzebowanie na pasze przemysłowe oraz ich produkcja rośnie wraz z pogłowiem trzody i drobiu. W związku z tym w ostatnich latach obserwuje się powolny, ale systematyczny wzrost produkcji pasz. Według danych IERiGŻ, produkcja pasz przemysłowych w 2010 roku wynosiła 7906 tys. ton i była o połowę wyższa niż w 2005 roku (5278 tys. ton).

Powstają zatem pytania: Czy wraz ze wzrostem zapotrzebowania na wyroby branży rośnie liczba jednostek je wytwarzających? Czy istniejące podmioty są w stanie zaspokoić potrzeby rynku?

W tabeli 1 przedstawiono liczbę wytwórni pasz w latach 2005–2010. Z danych wynika, że liczba jednostek produkujących pasze w badanym okresie zmniejszyła się ze 117 do 105. Największą dynamikę zmian obserwuje się w grupie małych przedsiębiorstw. Produkcją pasz w 2010 roku zajmowało się 71 małych przedsiębiorstw, tj. o 14 wytwórni mniej niż w 2005 roku. Łącznie w przemyśle paszowym w 2010 roku zatrudnionych było ponad 9 tys. osób. W 2010 roku przychody netto ze sprzedaży produktów w jednostkach produkujących pasze dla zwierząt wyniosły 12 148 mln zł i były o 3,4 mln zł wyższe niż w 2009 roku.

Tabela 1

Liczba wytwórni pasz w latach 2005–2010

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Wytwórnice pasz ogółem	117	107	103	102	101	105
w tym: małe	85	76	75	73	71	71
średnie	29	27	23	24	25	28
duże	3	4	5	5	5	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie niepublikowanych danych GUS.

Przychody te stanowiły około 7% przychodów całego przemysłu spożywczego. Produkcja i zyski sektora skoncentrowane były jednak w dużych wytwórniach pasz, które generowały ponad 50% przychodów [Rynek pasz 2009, 2012; Niepublikowane dane... 2011].

Ocena płynności finansowej

Podstawowym kryterium oceny gospodarowania należnościami i zobowiązaniami przedsiębiorstwa jest określenie stopnia zabezpieczenia spłaty zobowiązań bieżącymi aktywami o dużym stopniu płynności. W tabeli 2 zaprezentowano kształtowanie się płynności w różnych grupach przedsiębiorstw produkujących pasze.

Z danych przedstawionych w tabeli 2 wynika, że w latach 2005–2010 średni poziom płynności bieżącej w badanych przedsiębiorstwach wahał się w przedziale 1,5–1,8. Oznacza to, że przeciętnie w badanym okresie w wytwórniach pasz ryzyko utraty płynności finansowej, mierzone wskaźnikiem bieżącym, nie było zbyt wysokie. Aktywa obrotowe pokrywały bowiem zobowiązania bieżące w 150–180%, tj. na poziomie uznawanym za właściwy. Nieco niższą płynnością charakteryzowały się przedsiębiorstwa małe. W 2005 roku w tej grupie wskaźnik płynności bieżącej wynosił 1,3, może to wskazywać na przejściowe trudności finansowe mniejszych jednostek. Sytuację tę potwierdza spadek liczby małych wytwórni pasz w 2006 roku w porównaniu do roku poprzedniego (tab. 1).

Warto podkreślić, iż przez cały badany okres przedsiębiorstwa zajmujące się produkcją pasz cechowały się większą zdolnością do spłaty bieżących zobowiązań niż średnio przedsiębiorstwa branży spożywczej (tab. 2). Podobne wnioski wynikają z analizy płynności mierzonej wskaźnikiem szybkim. W przypadku tego wskaźnika podmioty działające na rynku pasz uzyskały także lepsze wyniki niż jednostki przemysłu spożywczego. Poziom wskaźnika płynności szybkiej

Tabela 2

Płynność finansowa wytwórni pasz w latach 2005–2010

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Przedsiębiorstwa przemysłu spożywczego						
Płynność bieżąca	1,3	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4
Płynność szybka	0,8	0,9	0,8	0,8	0,9	0,9
Cykl konwersji gotówki (dni)	12	12	13	10	11	11
Cykl zapasów (dni)	39	40	41	36	33	33
Cykl należności (dni)	48	49	49	50	47	51
Cykl zobowiązań (dni)	76	76	76	77	70	74
Wytwórnice pasz						
Płynność bieżąca	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	1,5
Płynność szybka	1,4	1,3	1,3	1,3	1,2	1,1
Cykl konwersji gotówki (dni)	24	22	26	21	18	17
Cykl zapasów (dni)	26	29	32	25	25	29
Cykl należności (dni)	57	58	54	50	49	51
Cykl zobowiązań (dni)	60	65	59	55	56	64
Małe wytwórnice pasz						
Płynność bieżąca	1,3	1,4	1,5	1,4	1,4	1,4
Płynność szybka	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0	1,1
Cykl konwersji gotówki (dni)	13	16	19	16	17	19
Cykl zapasów (dni)	20	23	27	25	28	26
Cykl należności (dni)	63	61	56	52	51	66
Cykl zobowiązań (dni)	70	68	63	61	62	73
Średnie wytwórnice pasz						
Płynność bieżąca	2,1	2,1	–	1,3	–	2,0
Płynność szybka	1,6	1,6	–	0,9	–	1,6
Cykl konwersji gotówki (dni)	26	26	–	18	–	29
Cykl zapasów (dni)	27	32	–	31	–	26
Cykl należności (dni)	58	68	–	60	–	68
Cykl zobowiązań (dni)	60	74	–	72	–	66
Duże wytwórnice pasz						
Płynność bieżąca	1,8	1,6	1,7	2,3	1,5	1,4
Płynność szybka	1,3	1,1	1,1	1,7	1,1	0,8
Cykl konwersji gotówki (dni)	27	21	29	24	17	18
Cykl zapasów (dni)	28	28	31	22	23	34
Cykl należności (dni)	53	50	50	44	50	44
Cykl zobowiązań (dni)	54	56	51	43	55	61

Źródło: Opracowanie własne na podstawie niepublikowanych danych GUS.

dla całej populacji wytwórni pasz w latach 2005–2010 wynosił od 1,1 do 1,4. Wyższe wartości zaobserwowano w średnich przedsiębiorstwach, gdzie w większości analizowanych lat aktywa płynne pokrywały zobowiązania bieżące w 160%. Wyjątkiem był 2008 rok w zakładach zatrudniających od 50 do 249 osób i rok 2010 w zakładach dużych, gdzie płynność szybka spadła odpowiednio do poziomu 0,9 i 0,8, czyli jak twierdzą Bieniasz i Gołaś [2007, s. 32] poniżej wielkości satysfakcjonującej. Istotnych informacji dostarcza porównanie wskaźnika płynności bieżącej i szybkiej. Z danych zawartych w tabeli 2 wynika, że wskaźnik płynności szybkiej w badanej branży był zaledwie o około 20–30% niższy od wskaźnika płynności bieżącej, co może wskazywać na racjonalną gospodarkę zapasami na rynku pasz. Opinię taką potwierdza wskaźnik cyklu zapasów, który w badanym okresie w wytwórniach pasz wynosił 25–32 dni. Na podstawie przeprowadzonej analizy można też zauważyć, że z roku na rok płynność bieżąca i szybka w przedsiębiorstwach branży paszowej obniżała się. Jednak mimo wszystko nie doszło do zachwiania płynności finansowej. Istotną częścią analizy płynności finansowej jest badanie stopnia zamrożenia środków pieniężnych w aktywach obrotowych (należnościach i zapasach) oraz czasu odroczenia płatności zobowiązań krótkoterminowych. Wskaźniki cyklu, wyznaczające czas rotacji środków obrotowych i zobowiązań bieżących, zostały przedstawione w tabeli 2.

Dla oceny płynności przy wykorzystaniu cykli najistotniejszym wskaźnikiem jest cykl środków pieniężnych, który pozwala określić liczbę dni, na które przedsiębiorstwa potrzebują dodatkowych, poza zobowiązaniami bieżącymi, środków na sfinansowanie majątku obrotowego. Ogółem w całej branży paszowej kształtowanie się tego wskaźnika odzwierciedla pozytywne tendencje, uległ on bowiem skróceniu. W 2010 roku był o 9 dni krótszy niż w roku 2006. Wpływa to sukcesywnie na obniżenie wielkości kosztu kapitału zaangażowanego w finansowanie majątku. Zauważyć należy, że sytuacja była zróżnicowana w zależności od wielkości podmiotu gospodarczego. Tylko w jednostkach zatrudniających powyżej 249 osób okres konwersji gotówki skrócił się, co miało wpływ na sytuację w całej branży. W zakładach mniejszych okres ten wydłużył się, co spowodowane mogło być wydłużeniem okresu oczekiwania na zapłatę przez odbiorców. Dynamika pozostałych cykli w badanych grupach również była zróżnicowana. Okres utrzymywania zapasów w branży paszowej wynosił średnio 25–32 dni. Nieco szybciej odnawiano zapasy w zakładach mniejszych (20–28 dni), wolniej w zakładach dużych (22–34 dni). Było to głównie związane z możliwościami magazynowymi zakładów.

Przedsiębiorstwa przemysłu paszowego w latach 2005–2010 inkasowały należności średnio po 53 dniach. W praktyce, w większości branż, czas ten dla rocznego okresu wynosi w granicach od 30 do 60 dni, a zatem można uznać, że okres spływu należności jest zgodny z wielkościami przyjmowanymi jako wła-

ściwe. Analizując kształtowanie się długości cyklu zobowiązań można dostrzec, że cykl ten wydłużał się, rekompensując tym samym dłuższe oczekiwanie na spływ należności. Średnio w branży w 2010 roku zobowiązania były regulowane po 64 dniach. Większe problemy z regulowaniem bieżących zobowiązań miały małe wytwórnie pasz, które rozliczały się ze swoimi dostawcami dopiero po 73 dniach. Przedsiębiorcy, mając ograniczony dostęp do finansowania bankowego, zaczynają w większym stopniu kredytować się u swoich dostawców, opóźniając terminy płatności. Kredyt kupiecki osiąga coraz większe rozmiary, co może prowadzić do zaprzestania regulowania zobowiązań. We wszystkich badanych grupach przedsiębiorstw obserwuje się wydłużenie cyklu zobowiązań przy jednoczesnym skróceniu cyklu należności, co z punktu widzenia statycznych wskaźników płynności finansowej nie jest zjawiskiem pozytywnym, jednak od strony cyklu środków pieniężnych są to działania właściwe.

Uzupełnienie analizy płynności stanowiło porównanie przedsiębiorstw działających na rynku pasz z jednostkami przemysłu spożywczego. Z danych przedstawionych w tabeli 2 wynika, że przedsiębiorstwa paszowe utrzymują wyższą płynność finansową niż średnio przedsiębiorstwa przemysłu spożywczego. W przedsiębiorstwach branży paszowej okres utrzymywania zapasów był o kilka dni krótszy niż ogólnie w przedsiębiorstwach spożywczych. Porównywalny był okres inkasa należności. Swoje zobowiązania nieco dłużej regulowały przedsiębiorstwa branży spożywczej.

Ocena wypłacalności

Utrzymanie płynności finansowej umożliwia prowadzenie bieżącej działalności gospodarczej, jednak rozwój przedsiębiorstwa wymaga inwestowania, co wiąże się z angażowaniem zewnętrznych długoterminowych środków finansowych. Ich pozyskanie jest praktycznie możliwe tylko przy odpowiednim poziomie zadłużenia długoterminowego przedsiębiorstwa oraz zagwarantowania możliwości jego spłaty. Oceny tych parametrów w grupie przedsiębiorstw produkujących pasze dokonano na podstawie analizy zadłużenia ogółem, zadłużenia kapitału własnego i zadłużenia długoterminowego. Wielkości wskaźników wypłacalności wytwórni pasz zostały przedstawione w tabeli 3.

Najbardziej syntetycznym wskaźnikiem poziomu zadłużenia przedsiębiorstwa jest wskaźnik ogólnego zadłużenia. W badanym okresie wskaźnik zadłużenia ogólnego, określający udział kapitału obcego w działalności przedsiębiorstwa, oscylował w przedziale 41–54%. W literaturze przedmiotu podawane są różne przedziały. Przykładowo, Sierpińska i Jachna [2004 s. 167] podają, że według standardów światowych powinien znajdować się w przedziale 57–67%.

Tabela 3

Wyplacalność wytwórni pasz w latach 2005–2010

Wyszczególnienie	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Przedsiębiorstwa przemysłu spożywczego						
Zadłużenie ogółem [%]	53	52	53	53	51	51
Zadłużenie kapitału własnego [%]	98	96	97	99	92	90
Zadłużenie długoterminowe kapitału własnego [%]	20	21	20	23	26	24
Wytwornie pasz						
Zadłużenie ogółem [%]	40,8	42,5	42,9	53,8	52,2	50,7
Zadłużenie kapitału własnego [%]	60	70	70	110	100	90
Zadłużenie długoterminowe kapitału własnego [%]	10	10	10	40	30	20
Małe wytwornie pasz						
Zadłużenie ogółem [%]	56	54	53	57	53	58
Zadłużenie kapitału własnego [%]	120	110	110	130	110	130
Zadłużenie długoterminowe kapitału własnego [%]	20	20	20	30	20	20
Średnie wytwornie pasz						
Zadłużenie ogółem [%]	39	41	–	54	–	39
Zadłużenie kapitału własnego [%]	60	70	–	110	–	60
Zadłużenie długoterminowe kapitału własnego [%]	10	10	–	20	–	10
Duże wytwornie pasz						
Zadłużenie ogółem [%]	38	41	42	53	73	59
Zadłużenie kapitału własnego [%]	50	60	60	100	260	130
Zadłużenie długoterminowe kapitału własnego [%]	10	10	10	50	150	40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie niepublikowanych danych GUS.

Ostaszewski [1992, s. 120] podaje z kolei, że przeciętnie powinien wynosić nie więcej niż 60%. Poziom zadłużenia powyżej tych wielkości miał miejsce jedynie w 2009 roku w dużych wytwórniach pasz (73%). Obserwując jednak wszystkie grupy przedsiębiorstw należy stwierdzić, iż zadłużenie jest poniżej wielkości przyjmowanych w literaturze, zatem w przedsiębiorstwach tej branży nie powinna wystąpić utrata zdolności do spłaty długu i tym samym jednostki produkujące pasze można uznać za podmioty o niskim poziomie ryzyka finansowego.

Uzupełnieniem analizy zadłużenia ogółem jest relacja zobowiązań ogółem do kapitałów własnych. Pożądany poziom tego wskaźnika wynosi poniżej 100% [Sierpińska, Jachna 2004, s. 167]. Wraz ze spadkiem wskaźnika rośnie niezależność jednostki oraz jej zdolność kredytowa. Z danych zawartych w tabeli 3 wynika, że w przedsiębiorstwach badanej branży nie nastąpiło istotne zachwianie równowagi między kapitałem obcym a własnym. Można zaobserwować jednak niewielki niedobór kapitału własnego. W 2008 roku wielkość wskaźnika zadłużenia kapitału własnego średnio w branży nieznacznie przekroczyła 100%. Zdecydowanie gorzej kształtuje się sytuacja w małych wytwórniach pasz, w których w całym badanym okresie występowało wyższe zadłużenie kapitału własnego w porównaniu do branży ogółem (110–130%). W wytwórniach zatrudniających powyżej 249 osób w początkowym okresie (tj. w latach 2005–2008) sytuacja nie budziła zastrzeżeń. Decydująca zmiana nastąpiła natomiast w 2009 roku, kiedy to gwałtownie wzrosło zadłużenie kapitału własnego (260%). W roku kolejnym wskaźnik ten obniżył się o połowę, co pozwala wnioskować, że nie doszło do długookresowego zachwiania wypłacalności. Zobowiązania długoterminowe są traktowane jako element kapitału stałego, dlatego duży udział zobowiązań długoterminowych w kapitałach własnych łagodzi negatywne skutki zadłużenia przedsiębiorstwa [Gabrusewicz 2001, s. 228]. Za racjonalny poziom tego miernika przyjmuje się przedział 50–100%. Przedsiębiorstwa posiadające wyższą wartość omawianego wskaźnika uważane są za poważnie zadłużone. Zadłużenie długoterminowe kapitału własnego w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją pasz było stosunkowo niskie i wahało się od 10 do 40%. Jedynie w dużych jednostkach w 2009 roku można mówić o znacznym zadłużeniu, gdyż miernik przekroczył 150%.

Końcowym elementem analizy było porównanie wypłacalności w przedsiębiorstwach paszowych i spożywczych (por. tab. 3). Wszystkie wskaźniki charakteryzujące wypłacalność przedsiębiorstw przemysłu spożywczego można uznać za zgodne z podawanymi w literaturze polskiej jako prawidłowe. W analizowanym okresie przedsiębiorstwa paszowe były nieznacznie bardziej zadłużone niż ogółem branża spożywcza.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza pozwoliła dokonać oceny zagrożenia płynności finansowej i wypłacalności przedsiębiorstw zajmujących się produkcją pasz. Utrzymanie płynności finansowej jest istotne zarówno w krótkim okresie, bowiem warunkuje możliwość wywiązywania się z bieżących zobowiązań, jak i w długim przedziale czasowym, gdyż determinuje rozwój przedsiębiorstwa. W badanych latach gospodarowanie należnościami i zobowiązaniami przedsiębiorstw branży spożywczej było prawidłowe. Dobra była również płynność finansowa i wypłacalność przedsiębiorstw zajmujących się produkcją pasz. Skutki światowego kryzysu ekonomicznego spowodowały, że w 2008 roku nastąpiło obniżenie płynności i wypłacalności zarówno w przemyśle spożywczym, jak i w całym przemyśle paszowym. Symptomy gorszej koniunktury gospodarczej bardziej widoczne były jednak w jednostkach małych. Można przypuszczać, że w ciągu najbliższych lat płynność i wypłacalność przemysłu paszowego powinna być nadal stabilna.

Literatura

- BIENIASZ A., GOŁAŚ Z.: *Płynność finansowa gospodarstw rolnych w aspekcie przepływów pieniężnych i strategii zarządzania kapitałem obrotowym*. Wyd. AR, Poznań 2007.
- DAVIES D.: *Sztuka zarządzania finansami*. PWN, Warszawa 1993.
- DĘBSKI W.: *Teoretyczne i praktyczne aspekty zarządzania finansami przedsiębiorstw*. PWN, Warszawa 2005.
- F0-2, *statystyczne sprawozdanie finansowe, produkcja artykułów spożywczych, produkcja napojów*. Niepublikowane dane GUS 2011.
- GABRUSEWICZ W.: *Analiza finansowa przedsiębiorstwa*. Akademia Ekonomiczna, Poznań 2001.
- GOŁAŚ Z., WITCZYK A.: *Pojęcie i metody oceny płynności finansowej przedsiębiorstwa*. J. Agribus. Rural Dev. 1(15), Poznań 2010, s. 81–95.
- KULAWIK J.: *Statyczny pomiar płynności finansowej*. Zagadnienia Ekonomiki Rolnej nr 1–2, IERiGŻ, Warszawa 1993, s. 62–69.
- KULAWIK J.: *Dynamiczny pomiar płynności finansowej*. Zagadnienia Ekonomiki Rolnej nr 3, IERiGŻ, Warszawa 1993a, s. 77–87.
- MAŚLANKA T.: *Przepływy pieniężne w zarządzaniu finansami przedsiębiorstw*. C.H. Beck, Warszawa 2008.
- MICHALSKI G.: *Wartość płynności w bieżącym zarządzaniu finansami*. CeDeWu, Warszawa 2004.
- NARKIEWICZ J.: *Identyfikacja ryzyka utraty płynności finansowej w raporcie rocznym przedsiębiorstwa*. Prace Naukowe Katedry Ekonomii i Zarządzania Przedsiębiorstwem, Politechnika Gdańska, Gdańsk 2004.
- Rynek pasz. Stan i perspektywa*. Nr 26, 2009, IERiGŻ-PIB.

- Rynek psz. Stan i perspektywa.* Nr 31, 2012, IERiGŻ-PIB.
- OSTASZEWSKI J.: *Analiza finansowa i ocena firmy według standardów EWG.* CIM, Warszawa 1992.
- SIERPIŃSKA M., WĘDZKI D.: *Zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie.* PWN, Warszawa 2005.
- SIERPIŃSKA M., JACHNA T.: *Ocena przedsiębiorstwa według standardów światowych.* PWN, Warszawa 2004.
- WĘDZKI D.: *Analiza finansowa sprawozdania finansowego.* T. 2. Wskaźniki finansowe. Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2009.

Evaluation of Liquidity and Gearing in Animal Feed Producing Enterprises

Abstract

The main target of the article was to assess the level of financial liquidity and solvency of animal feed producing enterprises in Poland. The results were compared with the situation in the food industry.

The research showed that inventory conversion periods in companies representing both food industry and animal feed were correct. The effects of the global economic crisis from resulted in the decreasing levels of financial liquidity in companies of the branches analyzed.